

или частично разрешени житейски проблеми, на разсечените гордиеви възли на всекидневната и нерадостната ромска събитийност, на пропиляното или спечеленото, на изпитаните страдания върху кладата на собствените съмнения или от ешафода на чуждите критични оценки и др. под., за които възрастта е най-прекият и значим индикатор²⁰. Тя – възрастта – е специфичното пространство на проживяното (историко-социално и личностнобиографично) време, както и времето е „духът“, пулсът, ритъмът на пространството, в което се е формирал, развил, утвърдил или дискредитирал конкретният човек²¹.

Авторитетът на възрастта, почтителното отношение към по и най-възрастните в пределите на ромското жизнено и етнокултурно пространство има своите специфични измерения. Те също са подчинени на субстантивните характеристики, в които се враждат и реализират циганската душевност, битност и култура. Хоризонтализмът на циганското битие предполага съответно фаворизиране на генерационния проблем в съответствие с ингруповите отношения както в пределите на вътрешносемейното, вътрешнородовото, така и в териториите на междусемейното, междуродовото и вътрешногруповото комуникиране. Отношението към възрастните из средата на „своите“ невинаги корелира с това към тези от кохортите на „чуждите“, били те цигани или иноетнични субекти. Съответно на това и прерогативите за поведенска инициативност и реактивност на възрастния човек в една или друга екстремна или всекидневна ситуация са различни и нееднородни по характер и функционални възможности, защото зависят не толкова от възрастта му, колкото от други, иманентно присъщи и фаворизирани или табуирани в конкретната циганска група еталони, стереотипи и етнически нагласи.

Консумираният възрастов стаж дава съответни привилегии на субекта му и в неформалната структурираност в ромската група, в бонификациите му в комуникативните техники и процедури. В определена степен това засяга и специфичната вертикализация на стария човек в жизненото и духовното пространство на циганската група. Естествено, съвременните процеси на либерализация между генерациите оказват немалки влияния и въздействия в това отношение,